

Redactioneel

Gedogen: oplossing of bezweringsformule?

Nederlanders zijn onderhandelaars en als zodanig altijd op een koopje uit. Over alles kan onderhandeld worden, ook over toepassing van de strafwet. Zeker bij onderwerpen die politiek gevoelig liggen, leidt dit al snel tot 'gedoogbeleid'. Tot in het buitenland beroemde voorbeelden hiervan zijn het (soft-) drugsbeleid en de gang van zaken rondom prostitutie.

Zo'n beleid heeft natuurlijk bepaalde voordelen: met 'geladen' materie kan, hoewel het niet geregeld is, gewerkt worden. Bovendien kunnen de parlementariërs en de regering overgaan tot de orde van de dag zonder verder lastig gevallen te worden door bepaalde maatschappelijke problemen. Tenslotte, zo wordt beweerd, als het mis mocht lopen, dan heeft men nog altijd het strafrecht op de plank liggen.

Dat laatste zou nog wel eens tegen kunnen vallen. Coffeeshops en bordelen maken al jarenlang deel uit van het straatbeeld van veel steden. Dit heeft geleid tot een zekere mate van acceptatie onder de bevolking. Dat beleid kan niet ineens 180 graden gedraaid worden, tenzij men besluit om van de ene op de andere dag enkele honderdduizenden recreatieve softdruggebruikers en grote aantallen prostituées voor de rechter te slepen. Met andere woorden, er zijn bepaalde verwachtingen gewekt die niet zomaar opzij gezet kunnen worden. Bovendien is het dan nog de vraag in hoeverre handhaving feitelijk mogelijk is, aangezien het justitieel apparaat nu al in zijn voegen kraakt. Over het cellentekort willen we dan nog niet eens spreken. De overheid heeft zichzelf wat dat betreft dus voor een voldongen feit gesteld. Deze redenering doortrekkend zou men kunnen beweren dat het stadium van 'legalisering' onbewust en wellicht ongewild al bereikt is.

De tweeslachtigheid, gegenereerd door het gegeven dat bepaalde feiten strafbaar zijn maar

kennelijk ook weer niet, is kenmerkend voor deze vormen van gedogen. Dat heeft in de ons omringende landen tot grote onduidelijkheid aanleiding gegeven. Men begrijpt het niet meer. Op dit moment is het dan ook niet verwonderlijk dat bijvoorbeeld de Schengen-partners met een wantrouwige blik naar Nederland kijken. Zij redeneren als volgt: import van drugs moet mogelijk zijn om aan verkoop toe te kunnen komen; doorvoer naar andere landen, na import in Nederland, is door de afschaffing van de grenscontrole bepaald niet onmogelijk. De tegenwerping dat invoer niet toegestaan is, maakt begrijpelijkerwijs geen al te solide indruk. Iets dergelijks geldt op nationaal niveau ten aanzien van prostitutie: kent Nederland een bordeelverbod of niet? Officieel nog wel, maar wat doen al die toeristen dan op de Amsterdamse wallen? Bovendien, hebben prostituées geen belang te weten welke rechtspositie ze hebben? Het lijkt erop alsof het zwaard dat de spreekwoordelijke knoop zou moeten doorhakken, besluiteloos blijft hangen boven de genoemde problemen.

Wij willen hier geen pleidooi houden voor of tegen het legaliseren van drugs en prostitutie, maar enkel aangeven dat het van belang is duidelijk te maken waar Nederland staat in deze kwesties en daar dan ook de volledige consequenties uit te trekken. Nederland laat zich graag voorstaan op zijn pragmatisme. Als dat pragmatisme ons dierbaar is, is het van belang om de daarmee bereikte oplossingen zo goed mogelijk over te brengen. Gebeurt dat niet, dan zal datzelfde pragmatisme bestempeld worden als besluiteloosheid. Gedogen zal dan puur en alleen als een bezweringsformule gezien worden en zeker niet als een oplossing.

Ivo Giesen en Paul Kreyger